

Iktatószám

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

371.792

Hely

Idő

" 1910 "

Személy

Helyszám

Szerző

Cím Budapest gyerekei.

Forrás:

Pesti napló

Bp.

1910 XI/22

(Köt. v. füz.)

NAPIHIREK.

Budapest gyerekei.

Sok, hihetlentül sok gyereke van Budapestnek és nagy részük számára bizony csak mostoha anya ez a nagy, ez a hangos, ez a havasan, nedvesen, hideg város. Az udvari lakásokban és a munkáskaszárnyák hétszámra fizetett odvai körül csudálatosan kevésbé terjedt el az egyke. Egy krajcáros pénzdarabot kell csak a kövezetre dobni és rohannak ki egy ajtón legalább hárman, de sokkal inkább öten, nyolcan. A nyomoruság fesiőinek minden fantáziáját megszegyenítő ruhadarabok kerülnek nyilvánosságra. Cipő? Sajátjának mondható, a maga lábára készült, eredetileg is neki szánt cipőt a budapesti gyerek, a szóban levő, az akinek a nagyváros csak mostohája, nem lát addig, amíg maga nem keresi a kenyerét. Irgalmatlan nagy s a vizet bőségesen áteresztő csónak a lábukon. A testükön vad összevisszaságban, ugyan csak öröklött, elnyűtt, tönkre rongyolt kabátok, mellények, bluzok, szoknyák s valahol mindig kivillan az egész ruházkodás alapja, az a bizonyos szövött — nem fehérnemű: barna-nyári, amely hiven, esőben, hóban, fagyban és pizsokban kitart ősztől tavaszig. Ne méltóztassék undorodva elfordulni tőle. Ezek a gyerekek egyedül szájalmat érdemelnek, szájalmat véghetetlen mennyiségben, annál többet, mert segíteni rajtuk az egész szenvedő, nyomorgó, éhező tömegben — egy-egy kiválasztott disz-szegény felruházása ugyancsak keveset ér — szinte lehetetlen.

A fázó és éhező apróságok e hadserege szá-

mára ma hivatalosan megkezdődött a tél. Az megkezdődött már előbb, de ma vették tudomásul végre hivatalosan, fővárosilag és jótékonyágilag, hogy hideg van, az utca nem menedék többé az utcagyerekek számára és az éhség kétszeresen fájdalmas. Ma megnyiták a napközi otthonok, megnyiták és a mostoha sorsnak némi enyhítését ígérk, annak ellenére, hogy a megnyitáskor volt díszes közönség, volt himnusz és díszszónoklat s a jelenlevők, akiknek egy része igazán meleg szívvvel s nem jótékonykodó kicsinyességgel, hanem szociális kötelességérzetből kezdeményezték évekkal ezelőt az otthonokat: ezek a jelenlevők elég kegyetlenek voltak köszönő beszédecskét mondani egy bizonyára riadt és szegyenkező csöppséggel. Ez a diszsonáns bevezető akkord, a párfogoltak e megkínzása, a jótett halvány fényében való sütkérezés ne tévessen meg senkit: a napközi otthon ennek ellenére felülemelkedik minden nőegyleti, asztaltársasági humanizmuson. A napközi otthon már csaknem szociális intézmény. Egy-egy nagy terem az egész, többnyire kültelki iskolában. A tanításnak vége van tízenegy órákor, vagy tízenkettőkor. A lerongyolt kültelki gyerekek ilyenkor nem nagy öröm rohanni az

utcára, mint nyáron, mikor a nap bőségesen és egyformán osztja sugarait édes gyerekeknek, mostohának, nem várva köszönő szónoklatot. A mostoha tehát, akit nem vár odahaza meleg szoba, esetleg semmiféle szoba nem vár, ott maradhat estig a befűtött teremben. Délben kap ebédet, esetleg ingyen, esetleg néhány fillérért. Igaz, felügyelőtanító, vagy tanítónő is marad az otthonban, s a tulságosan vad játékot nem tűri, a meleg azonban csábító s nem kevésbé az étel. Az otthon, a tanítót a város adja, az ennyivalót, legalább részben, jótékony intézetek. A legtöbb helyen azonban nem kívánnak köszönetet, nem tartanak megnyitó-ünnepet s nem magyarázzák meg az otthon vendégeinek, hogy kirótták rájuk a legsúlyosabb adósságot: a minden uzsorakölcsönnél nyomasztóbbat, a hálát.

Ezt a terhet ők, szegény áldozatai a sorsnak, elesettjei a városnak, nem érdemlik meg. Ők is annyi reménnyel, jókedvvel, várakozással vágnak neki az életnek, mint a rendes és tiszta és jól tartott gyerek, akit szobalány kísér az iskolába. Ők se a maguk elhatározásából viselik alig néhány esztendő vállalkon az élet olyan terhét, amelyről sejtelve sincs annak, aki a legszegényebb Budapest dolgai, élete, küzdelme iránt nem érdeklődött. Ahány tanító csak megtudni próbált valamit osztálya, vagy éppen napközi otthona kis látogatónak életmódjáról, hihetetlen tapasztalatokat szerzett. A főtt étel a ritkaságok közé tartozik. Husz az apa, vagy az anya szeretője kap csupán. A tej: nagy ünnepeken látott isteni ital. A zsemlye: csemege. Anyjuk szerelmi ügyeiről — jelentékeny részük törvénytelen gyerek — pontosan vannak értesülve ezek az apróságok. A tíz-tizenkét éves lányok

között már romlottak, helyesebben megrontottak akadnak. A fürdés intézményét nagyrésztük egyáltalában nem ismeri s megint nagy részüknél általános a hetenként egyszer való mosakodás. A vigasztalan, a rettenetes nyomoruságról némán is számot adó piszok : ez az, ami elfacsarja a néző szívet, ami határtalan részvétet ébreszt irántuk. A mohóság, melylyel rávetik magukat az enni-valóra, akárhonnán, ha a szemétből került is elő, minden statisztikánál elevebben magyarázza életmódjukat, táplálkozásukat, a szörnyű jelent, amelybe elmerülnek és a rájuk várakozó sötét jövőt.

Nagyon is sok teher nyomja már a gyöngé vállakat. A hálát is rárakni: embertelenség. Nem lehet és nem is szabad tőlük köszönetet követelni. Akik maguk nem éheznek s gyermekeiknek is adhatnak meleg, tiszta és egészséges ételt: az egész, nem a nyomorgóktól, hanem a jóllakottak által kormányozott társadalom, az állam, a város, kötelességének kicsi részletét teljesíti csupán, amikor naponta néhány órára meleg szobát ad a kiverteknek s kenyeret az éhező kezekbe. A napközi otthon, ha minden szegény iskolás gyerekek rendelkezésére áll, nem a jótékony nénik és bácsik játékszeré, hanem épp úgy városi intézmény mint az iskola, amelylyel kapcsolatos. Létrehozásában jószemű és jóézésű férfiak elhátározásán kívül része volt a szükségnek, az öntudatlanul is működő, dolgozó kötelességtudásnak. A nagyváros iparával, kereskedésével szülte a szegénységet, a szegénység Budapest ez elhagyatott gyerekeit, akiknek sorsa azért oly megrendítő, mert csak félig elhagyatottak. Hivatásukat akkor töltik majd be egészen ezek az otthonok, ha az önkénytes, tehát változó jótékonyaságból egészen elválnak s lesznek szerető, gondos, állandó és hivatalos gyámollítói a gyermekeknek, akik válogatás nélkül, hálára való kötelesség nélkül mind számot tarthatnak mostohájuk egy-egy simogató, védő mozdulatára. (—)